

INTERSELECT

development and selection

Beroepsonderwijs

Competentiemodel

Competenties per bekwaamheidseis

Interselect
Spijksedijk 18F
4207 GN Gorinchem
0183 693939

BO competentietaal

Hieronder treft u het BO competentiemodel aan zoals dat is ontwikkeld door Interselect in samenwerking met het Drenthe College en daarbij ondersteund door de volgende Regionale en Agrarische Opleidings Centra; Aeresgroep, Noorderpoortcollege, Landstede, ROC A12 en ROC West Brabant.

Bij de ontwikkeling van dit model zijn ondermeer de volgende uitgangspunten in acht genomen:

- *Het model moet aansluiten op de bekwaamheidseisen vanuit de wet BIO;*
- *Daarnaast dient de nieuwe competentietaal aan te sluiten op de ontwikkelingen rond het competentiegerichte leren;*
- *De opgedane ervaringen binnen het MBO met de PiCompany competentietaal wordt benut in de ontwikkeling tot de nieuwe competentietaal.*
- *Tenslotte: het was nadrukkelijk de bedoeling een model te ontwikkelen dat kan gelden als maatwerk competentiemodel voor het BO.*

In het model zijn de 45 competenties ondergebracht in tien competentiegebieden;

Vanuit de bekwaamheidseisen voor docenten uit de Wet BIO:

1. Interpersoonlijk competent
2. Pedagogisch competent
3. Vakinhoudelijk en didactisch competent
4. Organisatorisch competent
5. Competent in het samenwerken met collega's
6. Competent in het samenwerken met de omgeving
7. Competent in reflectie en ontwikkeling

Daarnaast:

8. Management en leidinggeven
9. Ondernemen
10. Algemeen

De competenties zijn breed toepasbaar en kunnen naast de docent- en opleidingsrollen ook worden gebruikt voor leidinggevenden, staf en ondersteunende rollen. Het model is beschikbaar in drie niveaus.

Bekwaamheidseisen/competentiegebieden

Interpersoonlijk competent

1. Richting geven
2. Luisteren
- 2a. Luisteren naar deelnemers
3. Sensitiviteit
- 3a. Sensitiviteit naar deelnemers
4. Integriteit
5. Interpersoonlijke flexibiliteit

Pedagogisch competent

6. Analyseren van ontwikkel- en leervragen
7. Begeleiden van deelnemers
8. Groepsmanagement

Vakinhoudelijk en didactisch competent

9. Oordeelsvorming
- 9a. Oordeelsvorming onderwijs
10. Mondelinge communicatie
- 10a. Communiceren met deelnemers
11. Presenteren
12. Schriftelijk communiceren

Organisatorisch competent

13. Plannen en organiseren
- 13a. Plannen en organiseren onderwijs
14. Voortgangsbewaking
- 14a. Voortgangsbewaking onderwijs
15. Organiseren eigen werk
16. Resultaatgerichtheid

Competent in het samenwerken met collega's

17. Samenwerken met collega's
18. Kwaliteitsgerichtheid
- 18a. Kwaliteitsgerichtheid onderwijs
19. Organisatiesensitiviteit
20. Feedback geven en ontvangen
21. Initiatief

Competent in het samenwerken met de omgeving

1. Werkveldgerichtheid
2. Extern samenwerken

Competent in reflectie en ontwikkeling

3. Leervermogen
4. Zelfontwikkeling
5. Aanpassingsvermogen

Management en leidinggeven

6. Leidinggeven
7. Coachen
8. Groepsgericht leidinggeven
9. Delegeren
10. Besluitvaardigheid
11. Visie

Ondernemen

12. Ondernemerschap
13. Marktgerichtheid
14. Klantgerichtheid
15. Netwerken
16. Omgevingsbewustzijn

Algemeen

17. Probleemanalyse
18. Creativiteit
19. Overtuigingskracht
20. Onderhandelen
21. Stressbestendigheid
22. Flexibel gedrag
23. Discipline
24. Onafhankelijkheid

1. Interpersoonlijk competent	<ol style="list-style-type: none"> 1. Richting geven 2. Luisteren 2a. Luisteren naar deelnemers 3. Sensitiviteit 3a. Sensitiviteit naar deelnemers 4. Integriteit 5. Interpersoonlijke flexibiliteit
--------------------------------------	---

Het competentiegebied Interpersoonlijk Competent omvat de competenties die betrekking hebben op gedrag dat gericht is op het zorg dragen voor een goede communicatie en afstemming met ouders of verzorgers van deelnemers, met bedrijven of instellingen waar de deelnemer (in het kader van zijn opleiding) mee te maken heeft.

1.	Richting geven	Kaders en richting geven aan deelnemers bij het vormgeven van hun eigen leerproces gericht op de toekomstige praktijk of beroepspraktijk.
2.	Luisteren	Tonen belangrijke informatie op te pikken uit mondelinge mededelingen. Doorvragen; ingaan op reacties.
2a.	Luisteren naar deelnemers	Tonen belangrijke informatie op te pikken uit mededelingen van deelnemers. Doorvragen, ingaan op reacties.
3.	Sensitiviteit	Zich bewust tonen van andere mensen en de omgeving alsmede de eigen invloed hierop. Gedrag laten zien dat getuigt van het onderkennen van de gevoelens en behoeften van anderen.
3a.	Sensitiviteit naar deelnemers	Gedrag laten zien dat getuigt van het zich inleven in de leefwereld, gevoelens en behoeften van deelnemers.
4.	Integriteit	Verantwoordelijkheid nemen voor het eigen handelen en zich gedragen in lijn met gemaakte afspraken en algemeen aanvaarde sociale en ethische normen die met de functie te maken hebben.
5.	Interpersoonlijke flexibiliteit	Wanneer zich problemen of kansen voordoen in het contact met deelnemers de eigen gedragsstijl veranderen om het gestelde doel te bereiken.

2. Pedagogisch competent	6. Analyseren van ontwikkel- en leervragen 7. Begeleiden van deelnemers 8. Groepsmanagement
---------------------------------	---

Het competentiegebied Pedagogisch Competent omvat de competenties die betrekking hebben op gedrag dat gericht is op het bieden van een veilige leer- en werkomgeving aan deelnemers, zodat zij zich sociaal-emotioneel en moreel goed kunnen ontwikkelen.

6.	Analyseren van ontwikkel- en leervragen	Achterhalen van belangrijke informatie met betrekking tot de ontwikkel- en leervragen van deelnemers in relatie tot de (studie)loopbaan waarop zij zich richten; helpen van deelnemers bij het analyseren en formuleren van hun ontwikkel- en leervragen.
7.	Begeleiden van deelnemers	Begeleiden van deelnemers bij het bereiken van hun (studie)loopbaandoelstellingen en het bevorderen van hun zelfstandigheid en verantwoordelijkheid. Stijl van begeleiden aanpassen aan deelnemer en situatie.
8.	Groepsmanagement	Bevorderen van een positief groepsklimaat en samenwerking, waardoor deelnemers zich gesteund en gestimuleerd voelen in hun leerproces en het realiseren van hun (studie)loopbaandoelstellingen.

3. Vakinhoudelijk en didactisch competent	<ul style="list-style-type: none"> 9. Oordeelsvorming 9a. Oordeelsvorming onderwijs 10. Mondelinge communicatie 10a. Communiceren met deelnemers 11. Presenteren 12. Schriftelijk communiceren
--	--

Het competentiegebied Vakinhoudelijk en Didactisch Competent omvat de competenties die betrekking hebben op gedrag dat gericht is op het helpen van deelnemers om zich de culturele en vakinhoudelijke bagage eigen te maken die nodig is om in de samenleving volwaardig te kunnen functioneren.

9.	Oordeelsvorming	Op basis van beschikbare informatie juiste en realistische conclusies trekken.
9a.	Oordeelsvorming onderwijs	Op basis van beschikbare informatie juiste en realistische conclusies trekken over de stand van zaken van de competentieontwikkeling van deelnemers en, samen met deelnemers, vaststellen van te bereiken leerdoelen en de bij deze leerdoelen passende, meest effectieve leeractiviteiten.
10.	Mondelinge communicatie	Ideeën en meningen aan anderen duidelijk maken, gebruik makend van duidelijke taal, gebaren en non-verbale communicatie. Taal en terminologie aanpassen aan anderen.
10a	Communiceren met deelnemers	Ideeën, meningen en informatie aan deelnemers duidelijk maken, gebruik makend van duidelijke taal, gebaren en non-verbale communicatie. Taal en terminologie aanpassen aan deelnemers.
11.	Presenteren	Ideeën en feiten op heldere wijze presenteren, gebruik makend van ter zake doende middelen. Presentatie afstemmen op de behoeften van de groep/het publiek.
12.	Schriftelijk communiceren	Ideeën en meningen duidelijk maken in een rapport of document dat de juiste opzet en structuur heeft, grammaticaal correct is en dat de juiste taal en terminologie voor de lezer bevat.

4. Organisatorisch competent	<ul style="list-style-type: none"> 13. Plannen en organiseren 13a. Plannen en organiseren onderwijs 14. Voortgangsbewaking 14a. Voortgangsbewaking onderwijs 15. Organiseren eigen werk 16. Resultaatgerichtheid
-------------------------------------	--

Het competentiegebied Organisatorisch Competent omvat de competenties die betrekking hebben op gedrag dat gericht is op het bieden van een ordelijke en taakgerichte leeromgeving.

13.	Plannen en organiseren	Op effectieve wijze doelen en prioriteiten bepalen en benodigde tijd, acties en middelen aangeven om bepaalde doelen te kunnen bereiken.
13a	Plannen en organiseren onderwijs	Doelen en prioriteiten aangeven en (mede) zorgdragen voor de beschikbaarheid van tijd, middelen en andere benodigdheden waarmee deelnemers activiteiten om hun leerdoelen te bereiken, efficiënt kunnen uitvoeren.
14.	Voortgangsbewaking	Opstellen en bewaken van procedures om de voortgang van taken of activiteiten van teamleden en van de eigen taken en verantwoordelijkheden te bewaken en zeker te stellen.
14a	Voortgangsbewaking onderwijs	Ondernemen van acties om de voortgang van het leerproces van deelnemers zeker te stellen en stimuleren van deelnemers om zelf de voortgang van hun eigen leerproces te bewaken.
15.	Organiseren van eigen werk	Effectief het eigen werk organiseren door het formuleren van doelstellingen en het plannen van activiteiten; beschikbare tijd en energie richten op de hoofdzaken en acute problemen.
16	Resultaatgerichtheid	Actief gericht zijn op het behalen van resultaten en doelstellingen en de bereidheid tonen om in te grijpen bij tegenvallende resultaten.

5. Competent in het samenwerken met collega's	17. Samenwerken met collega's 18. Kwaliteitsgerichtheid 18a. Kwaliteitsgerichtheid onderwijs 19. Organisatiesensitiviteit 20. Feedback geven en ontvangen 21. Initiatief
--	---

Het competentiegebied Competent in het Samenwerken met Collega's omvat de competenties die betrekking hebben op gedrag dat gericht is op het leveren van een bijdrage aan een goed pedagogisch en didactisch klimaat op de school, aan goede onderlinge samenwerking en aan een goede schoolorganisatie.

17.	Samenwerken met collega's	Een actieve bijdrage leveren voor en met collega's aan een gezamenlijk resultaat of probleemoplossing, ook wanneer de samenwerking een onderwerp betreft dat niet direct van persoonlijk belang is.
18.	Kwaliteitsgerichtheid	Hoge eisen stellen aan kwaliteit van producten en diensten en daarnaar handelen.
18a.	Kwaliteitsgerichtheid onderwijs	Eisen stellen aan de kwaliteit van het onderwijs en het eigen werk en daarnaar handelen.
19.	Organisatiesensitiviteit	Her- en erkennen van de invloed en gevolgen van eigen handelen op andere personen, teams en de doelen van de organisatie.
20.	Feedback geven en ontvangen	Op het juiste moment en op een concrete, constructieve manier feedback geven aan anderen/collega's en zelf laten blijken open te staan voor feedback.
21.	Initiatief	Kansen signaleren en hier actief naar handelen. Liever uit zichzelf beginnen dan passief afwachten.

6. Competent in het samenwerken met de omgeving	22. Werkveldgerichtheid 23. Extern samenwerken
--	---

Het competentiegebied Competent in het Samenwerken met de Omgeving omvat de competenties die betrekking hebben op gedrag dat gericht is op het zorg dragen voor een goede communicatie en afstemming met ouders of verzorgers van deelnemers, met bedrijven of instellingen waar de deelnemer (in het kader van zijn opleiding) mee te maken heeft.

22.	Werkveldgerichtheid	Laten blijken goed geïnformeerd te zijn over ontwikkelingen binnen het eigen vakgebied, binnen de praktijk/beroepspraktijk waarvoor deelnemers worden opgeleid en over voor deelnemers relevante leefwerelden. Deze informatie effectief toepassen in het eigen werk.
23.	Extern samenwerken	Het opbouwen en onderhouden van contacten met personen, bedrijven en instellingen van buiten de school, die medeverantwoordelijkheid dragen of anderszins relevant zijn voor het opleiden van deelnemers. Samenwerken om doelen te bereiken.

7. Competent in reflectie en ontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> 24. Leervermogen 25. Zelfontwikkeling 26. Aanpassingsvermogen
--	---

Het competentiegebied Competent in Reflectie en Ontwikkeling omvat de competenties die betrekking hebben op gedrag dat gericht is op het regelmatig reflecteren op en ontwikkelen van de eigen beroepsopvattingen en professionele bekwaamheid.

24.	Leervermogen	Nieuwe informatie en ideeën in zich opnemen en effectief toepassen.
25.	Zelfontwikkeling	Inzicht hebben in eigen sterktes en zwaktes. Op basis hiervan acties ondernemen om eigen kennis, vaardigheden en competenties te vergroten/verbeteren en zodoende beter te presteren.
26.	Aanpassingsvermogen	Doelmatig blijven handelen door zich aan te passen aan veranderende personen, werkwijze, taken of eisen vanuit de school en aan veranderende externe omstandigheden.

8. Management en leidinggeven	<ul style="list-style-type: none"> 27. Leidinggeven 28. Coachen 29. Groepsgericht leidinggeven 30. Delegeren 31. Besluitvaardigheid 32. Visie
--------------------------------------	---

Het competentiegebied Management en Leidinggeven omvat de competenties die betrekking hebben op gedrag dat gericht is op het sturen, motiveren en ontwikkelen van mensen, zowel op inhoudelijk als op procesniveau.

27.	Leidinggeven	Richting en sturing geven aan teamleden in het kader van hun taakvervulling; stijl en methode van leidinggeven aanpassen aan betrokken teamlid/team en situatie.
28.	Coachen	Richting en sturing geven aan een medewerker in het kader van diens taakvervulling; stijl van coachen aanpassen aan medewerker en situatie zodat betrokken medewerker zich optimaal kan ontwikkelen.
29.	Groepsgericht leidinggeven	Richting en sturing geven aan een groep teamleden in het kader van hun taakvervulling; samenwerkingsverbanden tot stand brengen en handhaven teneinde een gesteld doel te bereiken.
30	Delegeren	Eigen taken, beslissingsbevoegdheden en verantwoordelijkheden op duidelijke wijze toedelen aan de juiste teamleden; effectief gebruik maken van tijd en vaardigheden van de teamleden.
31.	Besluitvaardigheid	Beslissingen nemen door middel van het ondernemen van acties of zich vastleggen door middel van het uitspreken van oordelen.
32.	Visie	Afstand nemen van de dagelijkse praktijk; zich concentreren op hoofdlijnen en beleid op de lange termijn.

9. Ondernemen	<ul style="list-style-type: none"> 33. Ondernemerschap 34. Marktgerichtheid 35. Klantgerichtheid 36. Netwerken 37. Omgevingsbewustzijn
----------------------	---

Het competentiegebied Ondernemen omvat de competenties die betrekking hebben op gedrag dat gericht is op het signaleren en benutten van kansen in de (onderwijs)markt, het anticiperen en ingaan op klantkwesties en het realiseren van klanttevredenheid en zakelijk voordeel.

33.	Ondernemerschap	Signaleren en zakelijk afwegen van kansen in de markt zowel voor bestaande als nieuwe producten/diensten; risico's aangaan teneinde zakelijk voordeel te behalen.
34.	Marktgerichtheid	Laten blijken goed geïnformeerd te zijn over ontwikkelingen in het werkveld en branche.
35.	Klantgerichtheid	Onderzoeken van wensen en behoeften van de klant en hiernaar handelen. Anticiperen op behoeften van klanten. Hoge prioriteit geven aan servicebereidheid en klanttevredenheid.
36.	Netwerken	Het opbouwen van relaties en netwerken die van pas komen bij het realiseren van doelstellingen. Informele netwerken effectief aanwenden om zaken voor elkaar te krijgen.
37.	Omgevingsbewustzijn	Laten blijken goed geïnformeerd te zijn over maatschappelijke, politieke en economische ontwikkelingen en deze kennis effectief benutten voor de eigen functie of organisatie.

10. Algemeen	<ul style="list-style-type: none"> 38. Probleemanalyse 39. Creativiteit 40. Overtuigingskracht 41. Onderhandelen 42. Stressbestendigheid 43. Flexibel gedrag 44. Discipline 45. Onafhankelijkheid
---------------------	---

Het competentiegebied Algemeen omvat de competenties die betrekking hebben op het laten zien van relevant gedrag om doelen te realiseren.

38.	Probleemanalyse	Signaleren van problemen; herkennen van belangrijke informatie; verbanden leggen tussen gegevens. Opsporen van mogelijke oorzaken van problemen; zoeken naar ter zake doende gegevens.
39.	Creativiteit	Met oorspronkelijke oplossingen komen voor problemen die met de functie verband houden. Nieuwe werkwijzen bedenken ter vervanging van bestaande.
40.	Overtuigingskracht	Proberen anderen te overtuigen van een bepaald standpunt en trachten instemming te verkrijgen door gebruik te maken van de juiste argumenten en methode.
41.	Onderhandelen	Effectief communiceren van eigen standpunten en argumenten en het ontdekken en benoemen van gemeenschappelijke doelen op een wijze die tot overeenstemming en acceptatie bij beide partijen leidt.
42.	Stressbestendigheid	Effectief blijven presteren onder tijdsdruk, bij tegenslag, teleurstelling of tegenspel.
43.	Flexibel gedrag	Indien zich problemen of kansen voordoen de eigen gedragsstijl veranderen teneinde het gestelde doel te bereiken.
44.	Discipline	Zich voegen naar het beleid en/of de procedures van de organisatie. Bij onduidelijkheden of veranderingen bevestiging zoeken bij de juiste autoriteit.
45.	Onafhankelijkheid	Acties ondernemen die meer gebaseerd zijn op eigen overtuiging dan op een verlangen een ander een plezier te doen.